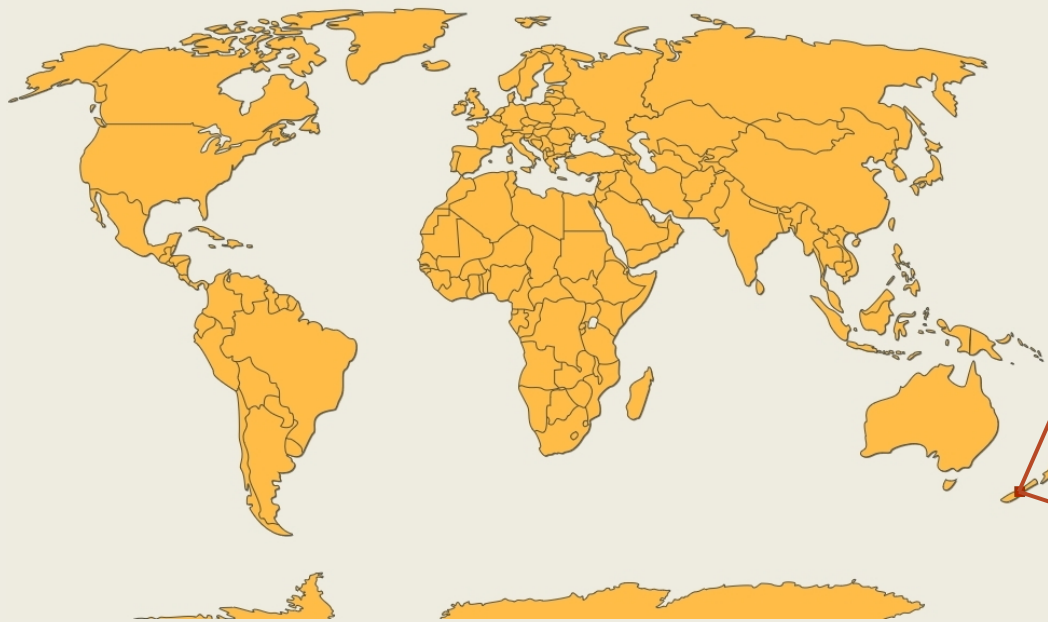

Gletsjers in het regenwoud

Nieuw-Zeeland | Anno 2019

Zondag 17 maart | Nelson – Punakaiki 2
Maandag 18 maart | Punakaiki – Franz Josef Village 15
Dinsdag 19 maart | Franz Josef Village – Fox Village 24

Zondag 17 maart | Nelson – Punakaiki

Wet Coast, zo noemen ze de [West Coast](#) ook weleens. Eén dag op twee kan je er regen verwachten. Op jaarbasis levert dat een waterkolom van ongeveer 2 850 mm – het drievoudige van België. Maar voorlopig ziet het er niet naar uit dat we hemelwater te duchten hebben. De zon straalt aan de blauwe lucht en de weersvoorspellingen laten uitschijnen dat daar voorlopig geen verandering in komt.

Wet Coast, zo noemen ze de West Coast ook weleens

Waarom we ons überhaupt in deze natte oorden wagen? Dat heeft alles met de unieke natuur te maken die ons daar te wachten staat. Woeste kusten en indrukwekkende gletsjers hebben we in het verschiet, maar ook vreemde pannenkoekenrotsen en speelse zeeberen.

En we zijn niet de enigen die er zo over denken. Geen enkele toerist zal deze pareltjes links laten liggen. Dat blijkt ten overvloede uit... het wegdek. Geregeld zijn daar witte pijlen geschilderd die op elke rijstrook de juiste rijrichting aanduiden. Kwestie van ook de buitenlandse bestuurders op het juiste pad te houden.

Negenhonderd kilometer lang, tot aanstaande vrijdag, zal de SH6 onze vaste gezelschap zijn. Met hier en daar een nederzetting, zoals

het kleine [Wakefield](#). Drieduizend inwoners telt het dorpje. Veel zijn er dat niet, behalve als ze plots allemaal geëvacueerd moeten worden. Dat gebeurde vorige maand, toen bosbranden vervaarlijk dicht genaderd waren. Gelukkig kwamen ze er uiteindelijk met de schrik vanaf.

One lane bridges zijn aan de westkust eerder regel dan uitzondering. Meestal zijn dat baileybruggen die zich nauwelijks boven de rivieroever verheffen. Voertuigen kunnen er

elkaar niet kruisen. Is er al een voertuig op de brug, dan is het wachten geblazen, volgens het principe *Eerst komt, eerst maalt*. Al valt dat doorgaans mee, want veel verkeer is er niet.

Het zijn er nu eenmaal nogal veel, de rivieren die zich uit de bergen naar beneden storten en onze weg kruisen. Vandaar dat de overheid voor dit bescheiden brugtype opteert. Wat meer is, als er bij noodweer al eens een

brug wegspoelt – wat ook al geen uitzondering is – dan kan je ze relatief snel herstellen. Geen overbodige luxe, als je bedenkt dat de SH6 aan de westkust de enige noord-zuidverbinding vormt.

Met de zon in de rug rijden we de inktzwarte wolken aan de horizon tegemoet. Veel bewoning is er niet in de brede, groene gletsjervallei. De wijngaarden hebben we achter ons gelaten. Schapen grazen in de weiden, soms ook koeien. In de verte zijn de berghellingen met bleek gras begroeid.

Dan versmalt de vallei. Dichte bossen groeien op de steile hellingen. Gaandeweg klimmen we zelf de wolken in. Even na half tien bereiken we [Hope Saddle](#), met 634 m ons hoogste punt voor vandaag.

Prompt duikelen we aan de andere zijde van de pas de mist in. Heel eventjes maar, want deze wolken zijn uit het westen komen aandrijven en zien hun doortocht door de bergtoppen afgeblokt. Spoedig zitten we weeral in het zonnetje.

Aan onze rechterkant strekt zich nu [Kahurangi](#) uit. Kostbaar bezit betekent dat in het Māori – een terechte omschrijving voor dit groene juweel. Het tweede grootste nationale park van Nieuw-Zeeland is het, zo groot als de provincies Vlaams-Brabant en Limburg samen.

Het is nu aan de machtige Bullerrivier om ons de weg naar zee te wijzen. De zwarte rivier wordt ze soms genoemd, omdat ze zo zwart kleurt als regens de tannine uit de bossen wegspoelen.

Je zou het [Murchison](#) niet geven, maar dit bescheiden dorpje van nauwelijks 500 inwoners was ooit het toneel van de eerste niet-militaire zelfmoordaanslag ter wereld. Als we tenminste de plaatselijke Lions Club mogen geloven, want die heeft er een gedenkplaat aan gewijd. Dat hij van veediefstal beschuldigd werd, zinde Joseph Sewell niet. Met stokken *gelniet* rond zijn lichaam gebonden verscheen de boze boer op 14 juli 1905 voor zijn rechter. Uiteindelijk was hij zelf de enige die aan stukken gereten werd. Letterlijk.

Zo slaperig het piepkleine Murchison vandaag is, zo hectisch was het in de maanden na 14 november 2016. Een zware aardbeving

had toen de omgeving van [Kaikoura](#) op de oostkust door elkaar geschud. SH1 – de enige noord-zuidverbinding langs de oostkust – ging maandenlang dicht. Voor het verkeer van [Picton](#) naar [Christchurch](#) was SH6 in het westen de enige uitkomst. Vrachtwagens, bussen, auto's, ... zonder ophouden den derde het allemaal door het dorpje.

Vrij snel verengt de vallei zich nu tot een smalle kloof. Buller Gorge is dit, de canyon die de machtige rivier zich in de loop der tijden uitgesleten heeft. Meer dan 70 kilometer lang slingert de rivier zich tussen de bergen door, zonder zich af te vragen of er nog voldoende plaats rest voor het precare asfaltlint. De zon laat zich ondertussen van haar beste kant zien.

Even vouwt de vallei open ter hoogte van [Inangahua Junction](#). Meer dan een kruispunt met een handvol huizen en een stationnetje

is het niet. Koeien grazen er op de sappige groene weiden.

Al gauw sluiten de dichtbegroeide hellingen zich weer als een theatergordijn dat enkel een spleet open laat. Met grillig bochtenwerk zoekt de Buller verder zijn weg naar zee. Waar je ook kijkt, op de hellingen of op de oevers, ontplooit zich een abundant groene natuur waar geen maat op lijkt te staan – podocarpen, varens, struiken. Vanaf [Kilkenny Lookout](#) kijken we uit over al dat fraais.

Snelheidsduivels zijn op dit bochtige traject niet gewenst. Een bord naast de weg houdt

ons een levensles voor: *“You are a long time dead. So what’s the hurry?”*.

Kwart na twaalf is het als de kloof zich definitief naar de wijde kustvlakte openvouwt. Gul werpt de zon haar stralen over het land. Wolkjes zijn er aan de lucht nauwelijks te bespeuren. Onze begeestering neemt hand over hand toe.

Zo bereiken we [Westport](#) aan de monding van de Buller, een havenstadje dat het vooral van visvangst moet hebben, van steenkoolontginning en van melkveebedrijven. Al wordt ook toerisme steeds belangrijker.

Op de woeste kust handhaven zich vooral planten die tegen een stootje kunnen – flax, brem, koolpalm

Nauwelijks hebben we Westport de rug toegekeerd, of we kijken over de [Tasmanzee](#) uit. Vierhonderd kilometer lang zal zij de komende dagen onze metgezel zijn. En dat vooruitzicht weten wij te appreciëren. Want wat we aan het raam te zien krijgen, belooft veel goeds – de fonkelingen van de zon op het golvende zeewater, de woest schuimende branding, de stugge maar weelderige

plantengroei, het immer wijzigende beeld van bizarre rotsformaties, groene eilandjes en grijze klippen voor de kust. Dat er intussen enkele wolkjes aan het firmament verschenen zijn, kan ons weinig deren.

Desolaat mag je dit gebied wel noemen. Minder dan één procent van de Nieuw-Zeelandse bevolking heeft er zijn stek. In een kustgebied dat zo groot is als driekwart van België wonen evenveel mensen als in [Knokke-Heist](#).

In het begin van de 20e eeuw kwam daar heel even verandering in, toen acute goudkoorts de westkust overspoelde. Her en der

gingen goudzoekers in rivieren en valleien hun geluk beproeven. Maar die oprisping was van korte duur.

Te voet klimmen we naar de winderige [Cape Foulwind](#). Toen Abel Tasman indertijd deze contreien naderde, moet dit een van de eerste kusten geweest zijn waar zijn oog op viel. Ten onrechte dacht hij dat hij met het Zuid-Amerikaanse [Stateneiland](#) te maken had, zoals we ondertussen weten. Een citaat uit zijn scheepsjournaal herinnert ons daaraan: *Staete Landt dit is Beseijlt ende Ondeckt met de Scheepen Heemskerck ende Zeehaen onder het Commandt vanden E Abel Tasman In den Jaere 1642 Den 13 Dexember.*

Dicht onder de kust rijzen enkele rotseilandjes als vervaarlijke klippen uit het water op. Voldoende reden voor Tasman om deze kaap Clyppygen Hoek te noemen. Maar kapitein Cook dacht daar anders over. In 1770 gaf hij

de kaap haar huidige naam, Cape Foulwind, omdat hij het er op zijn heupen kreeg van het stormweer en de verraderlijke winden.

Ons belet dat niet volop te genieten van dit ruig stukje natuur waarover de zon zo genereus haar stralen strooit. Eertijds was dit land dicht bebost, maar daar hebben vroege kolonisten korte metten mee gemaakt. Nu zet grasland de toon, terwijl zich op de woeste kust vooral planten handhaven die tegen een stootje kunnen – flax, brem, koolpalm. Boven dat alles prijkt al bijna een eeuw een hagelwitte vuurtoren.

Hier voelt zich al eeuwenlang een kolonie Nieuw-Zeelandse zeeberen thuis

Nauwelijks een uurtje wandelen is het tot [Tauranga Bay](#). Jammer maar helaas, voor ons is dat geen optie. Tijdsgebrek doet ons voor

Nieuw-Zeelandse zeebeer

Stoeiende jonge zeeberen

Zwemmen doen ze vooral met hun krachtige voorste vinnen, terwijl hun achterste vinnen als een soort roer dienstdoen. Ze ontwikkelen gemakkelijk snelheden tot 30 km/u en durven drie- tot vierhonderd meter diep te duiken.

Aan land kan je met die vinnen natuurlijk minder vlot uit de voeten. Al valt dat bij zeeberen nogal mee. Net zoals

zeeleeuwen kunnen ze op hun achterste vinnen steunen, zodat ze al waggelend een flinke snelheid halen. Op het rotsachtige terrein waar we nu over uitkijken, zouden ze een mens zelfs gemakkelijk achter zich laten. Zeehonden bakken er daarentegen bijna niets van.

En dat is niet het enige onderscheid tussen zeeberen en zeehonden. Het opvallendst

een ultrakorte busrit opteren. Want Tauranga Bay willen we voor geen prijs missen.

Al valt er op het eerste gezicht weinig verschil te merken met de omgeving van Cape Foulwind – woeste branding, stugge vegetatie, rotseilandjes in zee. Tot vreemde geuren en geluiden onze neus en oren binnendringen. Want hier voelt zich al eeuwenlang een kolonie Nieuw-Zeelandse zeeberen thuis.

Net zoals walrussen en zeehonden behoren deze zeeberen tot de informele groep der zeeroofdieren of vinpotigen. Paren, baren en jongen grootbrengen doen ze aan land, maar liefst van al dartelen ze in het water. Daar halen ze ook hun voedsel vandaan, want hun lichaam is volledig aan de jacht onder water aangepast. Vooral pijlinktvissen, octopussen en lantaarnvissen hebben ze op het menu staan. Maar ook blauwe grenadiers, ansjovissen en snoekmakrelen gaan vlot naar binnen.

zijn wellicht de uitwendige oortjes. Zeehonden hebben die niet, zeeberen en zeeleeuwen wel. Samen worden ze daarom soms oorrobber genoemd.

Nog een belangrijk verschil is hun pels. In tegenstelling tot zeehonden hebben zeeberen een warme, harige vacht. Pelsrobber worden ze daarom ook genoemd. Dat is dan dikke pech voor deze brave loebassen, want ter wille van die vacht werden ze fel bejaagd. Vele honderdduizenden zijn er afgeslacht. Pas in 1980 kwam daar een einde aan, toen de pelsrobber volledig beschermd werden.

Nog maar net hebben de wijffjes een jong geworpen, of een dag of negen later paren ze alweer

Het zijn de mannetjes die elk jaar in oktober als eerste aan wal komen. Want bij het begin

van de lente komt het er voor hen op aan zich van een stevig territorium te verzekeren. Liefst zo dicht mogelijk bij de waterlijn, want dat levert de meeste wijfjes op. Geheid komt daar hommeles van, zoveel mannetjes in elkaars buurt. Gevechten zijn dan schering en inslag. Soms moet er eentje de strubbelingen met de dood bekopen.

Een maandje later komen de wijfjes aan land. Vreemd genoeg niet om te paren, wel om te baren. Want ze zijn al 51 weken zwanger en komen eerst hun jong werpen, eentje per dracht. Nog maar net is die klus geklaard, of een dag of negen later paren ze. Dat heb je nu eenmaal met zoveel hitsige mannetjes in de buurt.

Een vriendje dat meer dan tien keer zo zwaar is dan zij zelf, dat ziet de scholekster niet zitten

Van op een platformpje een tiental meter hoog kijken we op de rotsen neer. Veel is daar niet te beleven, zo lijkt het. Maar hoe langer je kijkt, hoe meer beweging je ziet. Uiteindelijk blijken er zich dertig tot vijftig zeeberen op te houden, stoeiend in het water, zonnend op de rotsen of zich klaarmakend voor de jacht. Want hoe onherbergzaam deze omgeving ook is, voor hen is dit een gedroomde habitat – dicht bij het water, gemakkelijk toegankelijk, met veel holtes en nissen waar kwetsbare jongen kunnen schuilen. Ook vogels laten zich opmerken, zoals de vertrouwde kelpmeeuwen en een solitaire zwarte aalscholver.

Een honderdtal meter uit de kust ligt het kleine [Wall Island](#). Daar is het uiteraard nog veiliger toeven voor de zeeberen. De natuur is er ongeschonden, de kolonisatie is aan het eilandje voorbijgegaan.

Her en der zitten jonge zeeberen in het water te stoeien. Meestal zijn dat jonge mannetjes die voorlopig nog op speelse wijze hun onderlinge rivaliteiten uitvechten. Mannetjes hebben daar nu eenmaal meer tijd voor, want hun vrijgezellenjaren duren doorgaans negen tot tien jaar, terwijl wijfjes al na vijf jaar met een pup opgescheept zitten. Uiteindelijk komt een volwassen beer orde op zaken stellen.

Een van de pups wil met een inheemse zwarte scholekster aanpappen, maar die geeft niet thuis. Een vriendje dat meer dan tien keer zo zwaar is dan zij zelf, dat ziet ze niet zitten.

Ondertussen scharrelt ze met haar lange, rode bek over de rotsen op zoek naar voedsel. Zowel overdag als 's nachts foerageert ze, maar nooit binnen een periode van twee uur voor of na hoogtij. Trekt het zeewater

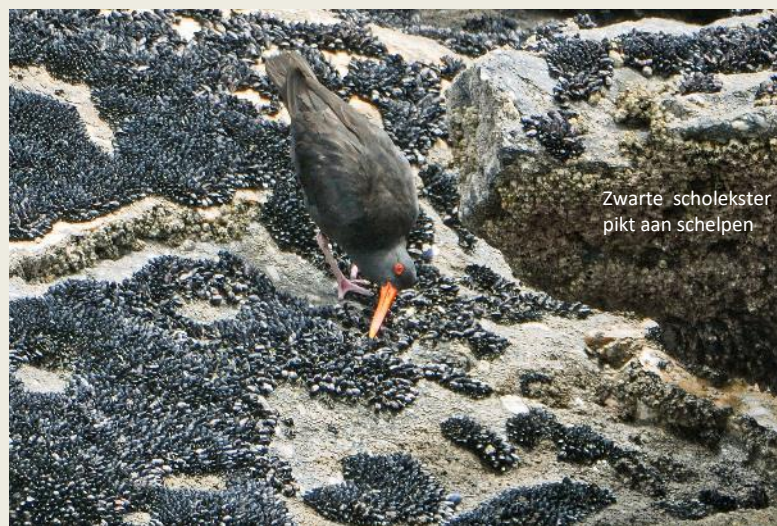
zich terug, dan gaat ze naar weekdieren of schaaldieren op zoek, en naar wormen, kleine ongewervelde dieren of visjes. Overdag vindt ze die op het gezicht, 's nachts spoort ze haar prooien met haar gevoelige naaldvormige bek op.

Haar nest heeft ze wellicht ergens tussen de rotsen gebouwd. Een primitieve bedoening is dat doorgaans, niet meer dan een kleine holte verborgen achter wat vegetatie. Paartjes zijn monogaam, maar niet voor de eeuwigheid. Want na enkele jaren is het meestal gedaan met de liefde.

Zelfs een zwartsnavelmeeuw laat zich heel even opmerken. Een inheemse meeuw is dat, met een zilvergrijze rug en fraaie zwarte vleugelpunten. Maar hij heeft de pech graag in rivierdalen en op stranden te broeden. Laat dat nu net het gebied zijn waar ook mensen graag recreatie zoeken. Voeg daar wat

Jonge zeebeer, zwarte scholekster

Zwarte scholekster pikt aan schelpen

Zwartsnavelmeeuw

Flax, koolpalm

Nationaal park Paparoa

knaagdieren aan toe die het op zijn eieren en zijn kuikens gemunt hebben, en het is duidelijk dat de zwartsnavelmeeuw een bedreigde soort is.

Even na drie rijden we verder zuidwaarts, de [Nieuw-Zeelandse Alpen](#) tegemoet. Die zeventienhonderd kilometer lange bergketen, met Mount Cook als hoogste punt, vormt de rugengraat van het Zuidereiland. Wolken klitten hoog tegen de bergtoppen, het lijkt wel of ze er aanmeren in afwachting dat ze hun lading kunnen lossen.

Waar de kustvlakte voor de bergen moet wijken, duikt een handvol woningen op. [Charleston](#) heet deze kleine nederzetting, een toonbeeld van vergane glorie. Want omstreeks 1867 was Charleston het epicentrum

West Coast

van de goudkoorts. Duizenden goudzoekers gingen er aan de slag, vooral op de oevers van de Niele, in de hoop er de vondst van hun leven te doen. Hotels, winkels en cafés rezen als paddenstoelen uit de grond. Op het einde van de jaren zeventig was de hype echter voorbij. Niet te geloven dat ooit met het idee gespeeld werd deze plek tot hoofdstad van Nieuw-Zeeland uit te roepen.

Rotsachtige eilandjes trotseren de onstuimige branding van de Tasmanzee

Als een slordig uitgerold lint slingert SH6 zich over de uitlopers van de Nieuw-Zeelandse Alpen. Tot er enkel nog een smalle strook aan de voet van de bergen rest, pal naast de kust.

Noordelijke rātā wurgt mataī

Rotsachtige eilandjes trotseren de onstuimige branding van de Tasmanzee. Geregeld kijken we op kleine klippenstrandjes neer waar de golfslag sterft in bruisend schuim. Dat noopt weleens tot een fotostop, uiteraard.

Kennelijk heeft een noordelijke rātā zijn dodelijke omhelzing van de mataī ingezet

Zo dringen we steeds dieper in het Nationaal park Paparoa door, een kalksteengebied dat bulkt van de karstverschijnselen. Pancake Rocks is daar wellicht het beroemdste van. Maar eerst

verkennen we het korte Truman Track nabij Te Miko. Een prachtig stukje gematigd regenwoud ligt daar op ons te wachten.

Podocarpen – de fameuze naaldbomen zonder naalden – rijzen hoog boven onze hoofden uit. Met het hoofd in de nek aanschouwen we de kaarsrechte stam van een *rimu*. Zijn zaadkegeltjes van een millimeter of vijf zitten in een rood, vlezig omhulsel verpakt. Daar dankt hij zijn naam *red pine* aan. Anderhalve meter dik kan deze knaap worden. Laat je hem oud genoeg worden – dat is 800 tot 900 jaar – dan groeit hij

Nieuw-Zeelandse flax

Rimu's

Truman Track

tot vijftig meter hoog. De *rimu* was dan ook een graag geziene gast in de houtzagerijen van de vroege kolonisten.

Nog zo'n kaarsrechte dikkerd is de *mataī*, ook wel de *black pine* genoemd. Ontelbare vloeren zijn er in Nieuw-Zeelandse woningen - mee aangelegd. Toch heeft zijn populariteit hem nauwelijks geschaad. Als soort doet hij het nog steeds uitstekend.

In deze dichte begroeide wouden is het de enige optie om zich een plaatsje onder de zon te verwerven

Noordelijke rātā wurgt mataī

Van de *mataī* waar we nu tegenaan kijken, kan dat laatste echter niet gezegd worden. Kennelijk heeft een noordelijke *rātā* zijn dodelijke omhelzing van de podocarp ingezet. Waar bomen er voor hun voortplanting normaal van uitgaan dat hun zaadjes in vruchtbare aarde zullen ontkiemen, gaat de noordelijke *rātā* een beetje eigenzinnig te werk. Hij rekent er immers op dat vogels zijn zaadjes niet op de grond zullen droppen, maar op hoge takken van volwassen bomen – liefst met wat mest erbij. Daar groeit het zaadje dan als een epifyt op de gastboom,

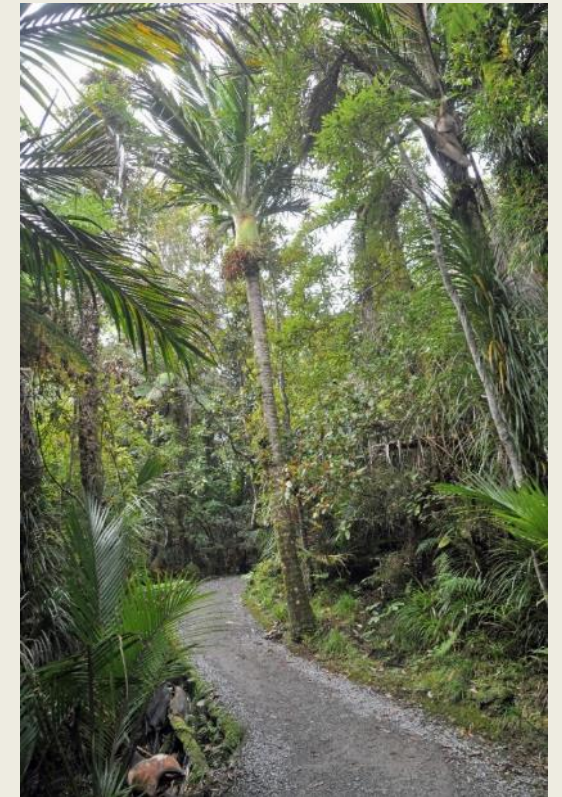

Maorivliegenvanger

Shoe Island

voorlopig zonder die te schaden. Ondertussen zoeken de wortels van de *rātā* hun weg naar beneden. Eens ze de begane grond bereikt hebben, is het uit met de liefde. De wortels van de *rātā* zullen de gastboom steeds meer omgorden en hem uiteindelijk versmachten. Als we hier over enkele eeuwen

nog eens langskomen, zal de *mataī* dus verdwenen zijn.

Nogal omslachtig, zo lijkt het. Maar in deze dichte begroeide wouden is het de enige optie om zich een plaatsje onder de zon te verwerven. De ene boom zijn dood is de andere zijn brood.

Ondertussen is het pad op een indrukwekkend woud van Nieuw-Zeelandse flax uitgemond. Een bevreedende charme gaat er uit van deze meer dan manshoge groene struiken, zo netjes bij elkaar en toch zo verwilderd.

*Alsof een reus het nodig vond
pannenkoeken van kalksteen
op elkaar te stapelen*

In de verte lokt de Tasmanzee. We kijken uit over de woeste branding die al eeuwenlang deze kalksteenkust naar eigen inzicht boetseert. Her en der liggen afgebrokkelde rotsblokken. Soms zijn dat heuse eilandjes die de erosie al langer weerstaan. Eentje daarvan,

Shoe Island, heeft de vorm van – hoe raadt u het – een schoen.

Maar het zijn de beroemde Pancake Rocks, een drietal kilometer verderop in Punakaiki, die alle aandacht naar zich toe zuigen. Of toch bijna. Want ook hier laat het slechte nieuws uit Christchurch de harten niet onberoerd. Dat moge blijken uit de beschei-

Vuistdikke kalksteenlagen afgewisseld met flinterdunne moddersteenlagen

den hommage voor de slachtoffers. Nabij het [Visitor Center](#) worden we uitgenodigd een bloem te leggen *in the arms of the Nīkaupalm of Peace*. We laten ons niet pramen.

Eens te meer is het een uitstekend wandelpad – de Kiwi’s lijken daar een patent op te hebben – dat ons naar de kust voert. In de verte buldert de zee, maar we zien haar niet. *Nīkaupalmen* steken fotogeniek boven de dichte vegetatie uit.

Daar zijn ze dan plots, de fameuze pannenkoekenrotsen. Niet zo maar hier en daar een rotsje. Letterlijk overal zie je ze, want het hele kustplateau is eruit opgebouwd. Alsof een reus het nodig vond vuistdikke pannenkoeken van kalksteen laag na laag op elkaar te stapelen, vele honderden lagen dik, tien tot twintig meter hoog.

Maar de branding laat zich niet kluisteren. Gestaag slaat ze bresen in de broze kalksteen, al honderdduizend jaar lang. Zo ontstaan de holtes, de kokers, de spuitgaten en de schoorstenen waar we op neerkijken.

Bulderend zoekt het zeewater er zich op het ritme van de golfslag een weg door de spleten en de kokers, om dan in wolken van wit schuim uiteen te spatten. Telkens voert ze daarbij minuscule korreltjes kalksteen met zich mee, een sloopwerk waar nooit een einde aan komt.

Hoe zulk kalksteenmassief ontstaat, is genoegzaam bekend. Zoals overal ter wereld

zijn het ook hier minuscule schaal- en schelpdiertjes die daar de hand in hebben. Want als ze afsterven, zakken ze naar de zeebodem en vormen daar een laag schelpjes. Ongeveer 35 miljoen jaar geleden moet dat proces gestart zijn in de zee die zich hier toen gevormd had. Laat je de gebeurtenissen pakweg tien miljoen jaar op hun beloop, dan vormt zich op de zeebodem een behoorlijk dikke laag schelpjes.

Hoe de natuur het klaargespeeld heeft om vuistdikke kalksteenlagen af te wisselen met flinterdunne moddersteenlagen, is nog steeds een raadsel

Maar 25 miljoen jaar geleden moet de situatie drastisch veranderd zijn. Grote hoeveelheden zand en modder kwamen door de erosie op het land in zee terecht. Daar zonk de smurrie de diepte in, zodat een sedimentlaag ontstond. Die werd steeds dikker en zwaarder. Zo zwaar, dat ze de schelpjes tot kalksteen samenperste.

Weer een hele poos later – zo’n 5 miljoen jaar geleden – begonnen tektonische krachten de omgeving op te tillen. Dat proces is overigens nog steeds bezig, getuige het rijzen van de Nieuw-Zeelandse Alpen. Het gevolg daarvan was dat ons kalksteenmassief allengs boven water kwam te liggen. De erosie kon nu haar gang gaan.

Maar dat is natuurlijk maar de helft van het

verhaal. Want onze pannenkoekenrotsen bestaan uit vuistdikke kalksteenlagen afgewisseld met flinterdunne moddersteenlagen. Hoe de natuur het klaargespeeld heeft om deze afwisseling van sedimentlagen met zulke regelmaat en zulke precisie te realiseren, en dat gespreid over een enorme tijdspanne – daar hebben wetenschappers nog steeds

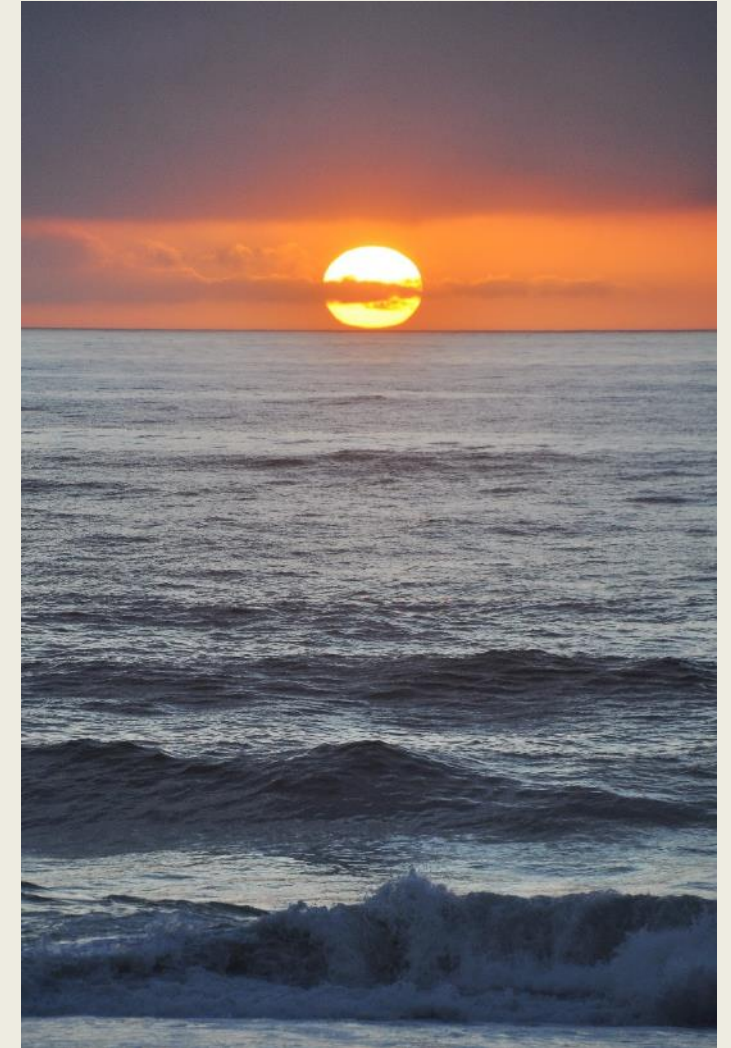
het raden naar. Maar dat weerhoudt hen er niet van het verschijnsel een naam te geven – stylobedding.

Half zes is het als we de korte rit naar het hotel aan de monding van [Punakaiki River](#) inzetten. De zon schittert nog steeds aan een licht bewolkte hemel als we er arriveren. De zee is vrij rustig, het is eb, grote delen van het

strand liggen droog. Zelfs hier kunnen ze met pannenkoekenrotsen uitpakken, zij het in miniformaat.

In het westen zakt de koperen zon langzaam in zee.

[Top](#)

Maandag 18 maart | Punakaiki – Franz Josef Village

Regen is de norm aan de westkust. Vier dagen op vijf kan je op buien rekenen. Maar voorlopig merken we daar niets van. Want de sterren fonkelen helder aan het wolkeloze firmament als we over het paadje naar het ontbijt trekken. Net boven de oostelijke horizon schittert Venus als morgenster – maar dan wel links van de zon, zoals dat op het zuidelijk halfrond gebruikelijk is.

Eén van de hoogtepunten van de reis zit er vandaag aan te komen, letterlijk en figuurlijk. Want omstreeks het middaguur zullen we met een helikopter over de Tasmanigletsjer en de Franz Josefgletsjer vliegen. Nieuw-Zeelands hoogste berg, Mount Cook, zullen we dan bijna voor het grijpen hebben.

Even na half acht laten we Punakaiki achter ons. Steeds verder zuidwaarts gaat het, doorheen een landschap dat immer hetzelfde blijft – links de bergen, rechts de zee – en toch bocht na bocht blijft verrassen.

Regen is de norm aan de westkust. Vier dagen op vijf kan je op buien rekenen

Aanvankelijk is het een smalle strook vrucht-

Hokitika – Town Clock

bare sedimentvlakte die aan het raam voorbyschuift. Koeien en schapen grazen er soms schouder aan schouder in dezelfde wei.

Al spoedig komt daar een einde aan. Ter hoogte van [Barrytown](#) eisen de bergen hun natuurlijke plaats weer op. Er volgt nu een spannend stukje kustweg dat zich grillig over de groene bergellingen slingert. Dat levert telkens weer nieuwe perspectieven op, snapshots als het ware van deze ruwe klippenkust in de ochtendnevel. Onafgebroken

beukt de branding op de rotskust. Scherpe rotspunten rijzen vervaarlijk uit het ziedende water omhoog. In de verte kleurt de horizon paars.

Nevels hangen laag boven het slaperige [Rapahoe](#). Even later bereiken we [Greymouth](#) aan de monding van de wispelturige Grey. Overstromingen waren hier vaste prik, sinds 1860 heeft men er een twintigtal geteld. Eind vorige eeuw kwam daar een einde aan toen een kordate burgemeester werk maakte van een stevige *Flood Wall* langs de

rivier.

Die ramspoed heeft niet belet dat ze met dertienduizend zijn, de Kiwi's die zich in dit district gevestigd hebben. Dat maakt er meteen de grootste stad aan de Westkust van. Bijna de helft van de bevolking van de Westkust hokt hier samen.

Goud speelde hier in de 19e eeuw een belangrijke rol, net zoals in zovele van deze kustplaatsjes. Toch is het in de eerste plaats het zwarte goud dat in Greymouth het economisch leven bepaalt. Want omstreeks 1850 werd in de vallei van de Grey steenkool ontdekt. Velen gingen in de [steenkoolmijn](#) werken.

Het was dan ook een zware klap voor deze gemeenschap toen op 19 november 2010 methaangas in de mijn tot ontplofing kwam. Reddingsploegen stonden machteloos omdat er teveel methaangas aanwezig was. Na nog eens drie explosies werd alle hoop opgegeven. Negentwintig mijnwerkers lieten het leven, hun lichamen werden niet bovengehaald. Volgende maand pas, op 21 mei, zullen voor het eerste reddingswerkers in de mijn afdalen op zoek naar lichamen en naar de oorzaak van de explosies.

Solidariteit met alle muslim whānau

Pike River Memorial herinnert aan die tragische gebeurtenissen.

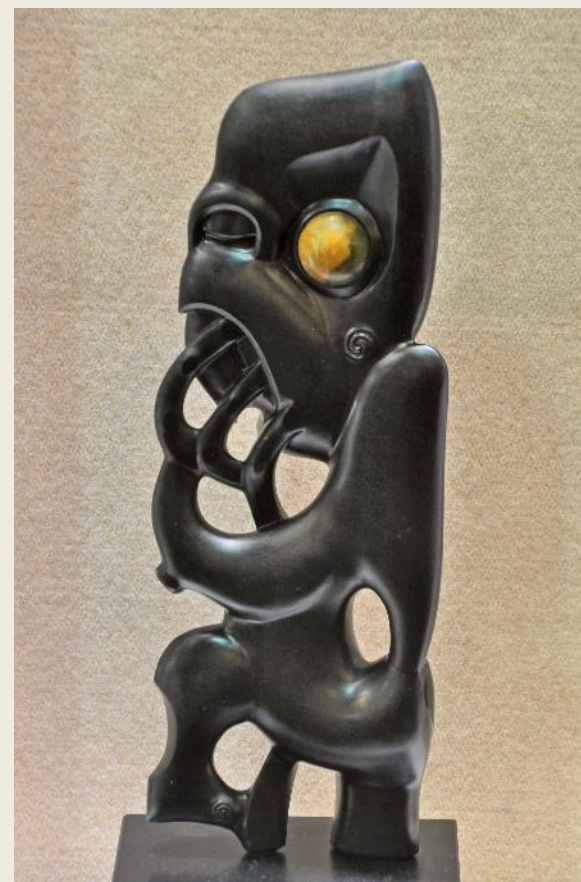
De ochtendnevels verdrijven, daar slaagt de zon voorlopig niet in. Wij malen daar niet om, het levert ons poëtische taferelen op van schimmige schapen in groene weiden.

Kwart voor negen doemt uit die mist de Town Clock van Hokitika op. Dat monument moet de herinnering levendig houden aan een episode die tegenwoordig als controversieel ervaren wordt – de bijdrage van Nieuw-Zeelandse soldaten aan de strijd van de Britten tegen de Zuid-Afrikaanse boeren.

Maar vandaag zijn het andere slachtoffers die er in de schijnwerpers staan. Met een spandoek en bloemen betuigt de lokale gemeenschap er haar liefde voor en haar solidariteit met alle *muslim whānau* – een omschrijving waarmee ze alle moslims bedoelen die deel uitmaken van de grote familie die Nieuw-Zeeland eigenlijk is.

Enkel hier aan de westkust vind je de pounamu, de fameuze groene steen

Niet het zwarte goud speelt in het Hokitika van de 21e eeuw de hoofdrol, maar wel het groene goud. Want enkel hier aan de westkust vind je de *pounamu*, de fameuze groene steen die in de cultuur van de Māori zo'n belangrijke rol speelt. Het Zuidereiland dankt er

zelfs zijn officiële Māorinaam aan – *Te Waipounamu, Plaats van de Groene Steen*.

In de meeste gevallen gaat het bij *pounamu* om nefriet, een meta-morf gesteente dat diep in de aarde onder grote druk en hoge temperatuur tot stand kwam. Dat is overigens al een flinke poos geleden – ergens tussen 100 en 300 miljoen jaar. Pas vijf miljoen jaar geleden begon dit kostbare goedje geleidelijk naar de oppervlakte te komen.

Daar zaten dezelfde tektonische krachten achter die ook de Pancake Rocks en de Nieuw-Zeelandse Alpen optilden. Daarom vind je *pounamu* open en bloot hoog in de bergen, maar ook onder het puin dat door gletsjers meegevoerd is, op de oevers en in de beddingen van bergrivieren en zelfs aan de kust, waar het door de erosie van de zee blootgelegd is.

In Mountain Jade weten ze daar alles van. In de winkel annex slijperij kunnen we met een uitgebreid assortiment kunstwerkjes in groene steen kennismaken. Maar eerst is een woordje uitleg op z'n plaats. Want de ene *pounamu* is de andere niet, vernemen we. Je hebt ze in soorten.

Zo is er de donkere, minder prijzige South Westland die wat meer ijzer bevat. De grijsgele *kōkopu* valt op door de merkwaardige stippen in de steen, terwijl de vrij donkere

kawakawa wat op de bladeren van de gelijknamige struik lijkt. En niet te vergeten, de appelkleurige, doorschijnende *kahurangi* die doorgaans als de beste kwaliteit beschouwd wordt.

Mist overheerst nog steeds als we om half-tien onze weg voortzetten. Van zee of bergen is geen spoor meer te bekennen, koeien zijn tot nevelige schimmen in de weiden gereduceerd. Dat ziet er niet goed uit voor onze helikoptervlucht straks.

Zoetjesaan komt daar verandering in. Het wordt wat warmer en dat volstaat om de druppeltjes in de atmosfeer te verdampen. De nevels verdwijnen, maar gelukkig niet helemaal. Eindelijk krijgen we ze te zien, de lange, witte nevelslierten die zo typisch zijn voor dit eiland. Hoog tegen de groene berg-

hellingen drijven ze, sierlijk en ongenaakbaar. Nieuw-Zeeland dankt er zelfs zijn Māori-naam aan – *Aotearoa*, het *Land van de lange, witte Wolk*.

De appelkleurige, doorschijnende kahurangi wordt doorgaans als de beste kwaliteit pounamu beschouwd

Driehonderd inwoners telt Ross. De kleine nederzetting langs de kust ontstond omstreeks 1865 ten tijde van de goudkoorts en was nauwelijks tien jaar later grotendeels verlaten – een verhaal dat we al vaker gehoord hebben.

Met dat verschil dat ze hier achteraf wel degelijk de vondst van hun leven deden. Want in 1909 werd een goudklomp van liefst 3,09 kg opgedolven. Vandaag moet je daar ongeveer 114 070 euro voor ophoesten. *Honourable Roddy*, zo noemden ze het kleinnood, met een knipoog naar Roderick McKenzie, toenmalig minister van Mijnen.

De vondst kon op geen beter moment komen. Toen koning George V van Engeland in 1911 gekroond werd, had Nieuw-Zeeland een prachtig geschenk klaarliggen. Veertig jaar later zouden de Kiwi's discreet naar de *whereabouts* van hun *Honourable Roddy* geïnformeerd hebben. Bleek dat de klomp tot een koninklijk theeservies omgesmolten was.

Van nevels is ondertussen geen sprake meer.

Heel af en toe slaagt de zon er zelfs in om door de wolken te breken. Dat we stilaan gletsjerland naderen, realiseren we ons als we het azuurblauwe water van de Wanganui kruisen. Gletsjermelk noemt men zulk water, waarin fijn rotspoeder in suspensie zweeft. Dat poeder is van rotsblokken afkomstig die door de gletsjer fijn gemalen zijn als peperbolletjes in een vijzel.

Gletsjers, daar heeft het Nationaal park Westland inderdaad geen gebrek aan. Meer dan zestig zijn het er, verspreid over een gebied van 1 320 km² – bijna de helft van de

provincie Antwerpen. De beroemdste daarvan zijn de Foxgletsjer en de Franz Josefgletsjer. Dat hebben ze vooral aan hun vlotte bereikbaarheid te danken. Eertijds stroomden deze gletsjers zelfs tot in zee. Nergens anders ter wereld vind je zo dicht bij de tropen gletsjers die tot op zeeniveau reiken.

De bochtige weg voert ons over een heuvelrug naar de gletsjervallei van de Whataroa. De enorme rivierbedding, twee- tot driehonderd meter breed, staat grotendeels droog. Door het grijze zand zoekt het schaarse water zich via ondiepe kanaaltjes een weg naar zee.

Als strengen van een vlecht kruisen ze elkaar voortdurend en vormen een maaswerk van stroompjes – een typisch voorbeeld van een vlechtende rivier.

Dat zelfs op deze rustige weg de natuur een te duchten factor is, blijkt even later. Over een lengte van ongeveer vierhonderd meter heeft een grondverschuiving het wegdek grondig overhoop gehaald. Het gebeurt wel eens dat de weg helemaal onderbroken is. Een kleine ramp is dat dan, want je moet vele honderden kilometers omrijden.

In een uithoek van de sedimentvlakte markeert [Lake Wahapo](#) het begin van het Nationaal park Westland. Ons eerste ketelmeer is dit, een doodijsgat in feite. Want zulke meren ontstaan als een gletsjer zich terugtrekt en daarbij een kolossale blok dood ijs achterlaat. Smeltwater dat uit de gletsjer vrijkomt, omspoelt de ijsmassa en zet er sediment af. Zo vormt er zich als het ware een aarden wand rond het ijs. Smelt het ijs uiteindelijk, dan blijft er een inzinking over, hooguit een tiental meter diep, die zich met regenwater vult.

Stroomopwaarts volgen we nu de Ōkārito. Dat donkerbruine riviertje blijkt [Lake Mapourika](#) af te wateren, het grootste doodijsgat van de westkust, vijf kilometer lang. Terwijl het blauw-groene Lake Wahapo veel smeltwater te verwerken krijgt, moet dit ketelmeer het met het tanninerijke regenwater uit

de nabije bossen stellen. Vandaar zijn diep-bruine kleur.

Eindelijk, daar is ie dan. Tussen bomen en bergtoppen door vangen we onze eerste glimp van de [Franz Josefgletsjer](#) op, de vierde langste gletsjer van Nieuw-Zeeland. Even later staan we bij Franz & Fox Heliservices te trappelen van ongeduld. Hoog tussen de bergtoppen blijkt het weer ideaal te zijn voor onze vlucht.

Tot zover het goede nieuws. Het slechte nieuws is dat de weersomstandigheden in de onderste luchtlagen de vlucht onmogelijk maken. En daar sol je beter niet mee. Want in 2015 stortte een AS350 Squirrel-helikopter tussen de gletsjerspleten van de Foxgletsjer neer. De piloot en zes toeristen lieten daarbij het leven. De weersomstandigheden waren van die aard dat deze vlucht nooit had mogen doorgaan, zo luidde het achteraf.

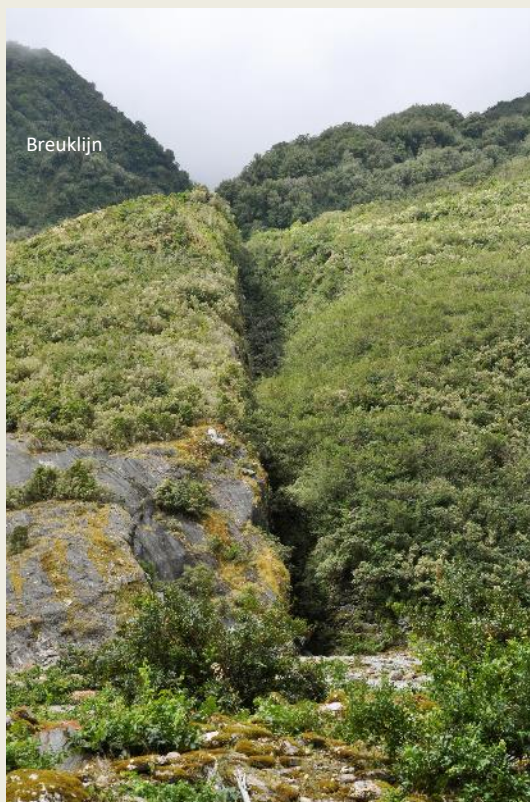
Nergens ter wereld kan je zulke wandeling maken – van tussen de palmbomen trek je naar een gletsjer

Voor ons wordt alvast een nieuwe poging in de agenda's geprikt, morgenvroeg om acht uur. Het einde van de wereld is dat niet, want er valt veel te beleven in de omgeving van Franz Josef Village, héél veel. Voor een snelle hap zakken we naar café *Full of Beans* af – wat zoveel betekent als *Barstensvol Energie*.

Een flinke dosis energie, dat kunnen we inderdaad gebruiken. Want even voor twee staan Harry en Krsto ons bij [Glacier Base](#) voor een fikse wandeling naar de Franz Josefgletsjer op te wachten. Een opmerkelijke tocht wordt het, want nergens ter wereld kan je zulke wandeling maken – van tussen de palmbomen trek je naar een gletsjer. *Ice in the Rainforest – IJs in het regenwoud*, luidt het met enige zin voor overdrijving in de promotie.

Een gammele bus van Chinese makelij voert ons naar het vertrekpunt van de wandeling. Krap driehonderd inwoners telt [Franz Josef Village](#), aldus Harry, maar elk seizoen overspoelen ongeveer een miljoen bezoekers het stadje. Voor al die toeristen heeft dit kleine dorpje drieduizend bedden klaarstaan.

Smokey River, zo noemen ze de Waiho weleens

Dat de Nieuw-Zeelandse Alpen door de botsing van tektonische platen omhoog gestuwd worden, weten we ondertussen wel. Al vijftig miljoen jaar is dat proces bezig, de laatste vijf miljoen jaar is het zelfs naar een hogere versnelling geschakeld – 10 tot 20 mm per jaar. Maar, voegt Harry er meteen aan toe, eigenlijk is dit een omgekeerde subductie. Want hier is het niet de Indo-Austra-

lische Plaat die de Pacifische Plaat naar beneden duwt. Hier is het de Pacifische Plaat die over de Indo-Australische Plaat schuift – obductie dus. Het kantelpunt tussen die twee bewegingen bevindt zich ter hoogte van [Marlborough Sound](#), de noordwesthoek van het Zuidereiland.

Vulkaanuitbarstingen hoef je op het Zuidereiland niet meer te duchten, aardbevingen des

te meer. Het benzinstation dat net aan het raam voorbyschuift, is wellicht het duurste van Nieuw-Zeeland, houdt Harry ons voor. Want het ligt precies op een breuklijn en moet dus extra beveiligd zijn tegen de aardbeving die er onvermijdelijk zit aan te komen. Gemiddeld om de driehonderd jaar vindt hier immers een aardbeving plaats met magnitude 8 op de schaal van Richter. Laat de meest recente nu net 300 jaar geleden zijn, grijnst hij.

Stroomopwaarts volgen we de [Waiho](#), het riviertje dat het smeltwater van de Franz Josef-gletsjer afvoert. Momenteel ligt de brede

bedding grotendeels droog, maar daar kan snel verandering in komen. Vooral felle regens kunnen het waterdebiet zeer snel doen aanzwellen. Jaarlijks krijgt Franz Josef Village immers 5 100 mm regen te verwerken – het zesvoudige van België.

De smalle *one lane bridge* over de Waiho, ongeveer honderdvijftig meter lang, overspant een zanderige rivierbedding waar nauwelijks water door stroomt. Vrij onschuldig, zo lijkt het. Weten wij veel dat een zondvloed deze brug over precies een week aan diggelen zal slaan. Van zondag tot dinsdag zal hier in totaal 400 mm regen vallen – op drie dagen tijd de helft van de *jaarlijkse* neerslag in België. Het debiet van de Waiho zal zodanig aanzwellen dat grote delen van de brug meegeleurd zullen worden.

In een recordtempo van amper achttien dagen zullen de Kiwi's de brug herstellen. Maar al die tijd zal de SH6, de enige weg langs de westkust, onderbroken zijn. Vanuit Franz Josef Village verder zuidwaarts naar Fox Village rijden zoals wij morgen zullen doen, zal onmogelijk zijn. Je zal een ommetje rond de Nieuw-Zeelandse Alpen moeten maken – een exorbitant traject van 988 km via Hokitika, [Arthur's Pass](#), [Geraldine](#), Wanaka en [Haast](#).

Smokey River, zo noemen ze de Waiho weleens. Dat is dan vanwege de nevel die laag boven de rivier hangt. Harry wijt dat aan condensatie van waterdamp in de lucht, net bo-

ven het ijskoude rivierwater dat een constante temperatuur van 2 °C heeft.

Het woud van podocarpen aan onze rechterkant noemt Harry een jurassisch woud. Dat is niet eens overdreven, vindt hij. Per slot van rekening is dat woud niet meer essentieel veranderd sedert Gondwana zich van Laurazië afscheidde. Zulke wouden heb je hier dus al meer dan 160 miljoen jaar.

Naarmate we dieper in de vallei doordringen, zullen de bomen en de struiken steeds kleiner worden. De verklaring daarvoor ligt voor de hand – hoe hoger in de vallei de planten staan, hoe jonger ze zijn. Naarmate de gletsjer zich verder terugtrekt, komt steeds meer terrein bloot te liggen. Honderdvijftig jaar geleden reikte de gletsjer tot aan de parking waar de bus ons dropt. Tegenwoordig is het bijna drie kilometer stappen van de [parking](#) tot de gletsjertip.

Zover zal onze Franz Josef Glacier Walk ons niet voeren. In twee groepen zullen we erop uit trekken, onder leiding van Harry en Krsto. Langs de woelige Waiho zullen we door de

eindmorene van de gletsjer naar boven klimmen, tot we op ongeveer 750 m van de gletsjertip zullen staan.

Louter een tocht door een kale steenwoestijn wordt het echter niet. Prompt duikt Harry met ons een compact stukje regenwoud in. Het is dus toch waar – regenwoud en gletsjer liggen hier zij aan zij.

In dit vochtige, schaduwrijke bos, dicht bij stromend water, gedijt de *kiwikiwi* uitstekend. Een endemische varen is dat, waarvan de Māori wisten dat hij een uitstekende remedie vormt tegen tandpijn.

Honderdvijftig jaar geleden reikte de Franz Josefgletsjer bijna drie kilometer verder

Ook de *mouku* doet het hier goed. De bladeren van deze inheemse varen zijn eetbaar. Wat hem echter bijzonder maakt, zijn de broedbollen op de nerf van de bladeren. In feite zijn dat volwaardige miniplantjes met alles erop en eraan. *Hen and chicken fern* noemen de Kiwi's deze varen daarom – tegelijk kip en kuiken. Eens de broedbollen voldoende groot zijn, vallen ze op de grond om

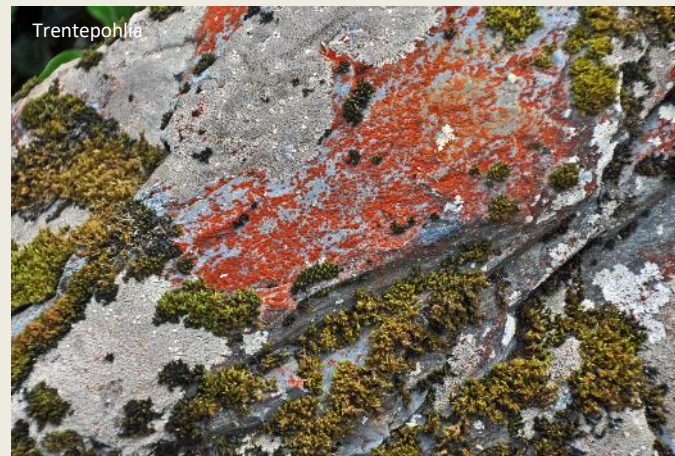
daar tot een volwassen varen uit te groeien. Zulke vorm van vegetatieve reproductie is efficiënter dan de traditionele sporenvorming.

Niet alleen varens zijn er te kust en te keur, ook epifyten – planten die op de boomstammen groeien zonder hun gastheer schade te berokkenen. Daar zijn de vele regens debet aan. Je waant je eerder in de tropen dan op de morene van een gletsjer. Toch is het leven hier geen pretje voor deze planten. Extreme temperaturen wisselen elkaar in deze vallei voortdurend af – van brandende zon tot vrieskou.

Trekt een gletsjer zich terug, dan nemen pioniersplantjes gaandeweg zijn plaats in. Vooreerst de trentepohlia, de bruinrode vlekken op de rotsen

Hoog op de helling aan de overkant van de vallei wijst Harry een woud van hoge bomen aan. Lager op de helling maken uitsluitend kleine bomen de dienst uit. De verklaring is immer dezelfde – de begroeiing onderaan de helling is recenter van oorsprong, omdat pakweg een eeuw geleden het ijs van de gletsjer nog zo hoog reikte.

Door de bedding van een snel stromend beekje trekken we verder omhoog. Daar houden we net geen natte voeten aan over. Stukjes mica schitteren in de modder. *Fouls gold* noemt Harry dat, want goudzoekers lieten zich eertijds weleens vangen aan de fonkeling van de mineralen en dachten dat het goud was.

Trekt een gletsjer zich terug, dan nemen pioniersplantjes gaandeweg zijn plaats in. Een van de eerste kolonistoren van het rotsachtige terrein zijn de *trentepohlia*, de bruinrode vlekken die we op vele rotsen zien. In feite zijn dat groenwieren. Via hun bladgroen gebruiken ze dus het zonlicht voor fotosynthese. Dat ze toch niet groen kleuren zoals planten horen te doen, maar wel bruinrood, is aan een overdaad aan carotenoïden te wijten. Op dezelfde wijze als flamingo's roze uitslaan door het bètacaroteen in de schaaldieren die ze verorberen.

Na de *trentepohlia* beginnen mossen en korstmossen beetje bij beetje het terrein in te palmen. Op grotere planten is het wat langer wachten. Over een dertigtal jaar zullen we hier bijvoorbeeld de giftige *tutu* aantref-

fen die we in Zealandia bij Don leerden kennen. Komen we over een honderdtal jaar terug, dan staat hier ongetwijfeld een bos.

Goed herkenbaar aan weerszijden van de vallei is een breuklijn in het gebergte. Ook onder onze voeten loopt die verder, aldus Harry. Een geruststellende gedachte, vinden we.

Hier en daar klitten ijsblokken op de oever van de Waiho samen. Veertig jaar oud zijn ze, ze hebben de hele tocht van boven naar beneden achter de rug. Want dat is natuurlijk het basisbeginsel van elke gletsjer. Bovenaan valt er voortdurend nieuwe sneeuw – in het geval van de Franz Josefgletsjer is dat

tien tot vijftien meter per jaar. Door de druk wordt die sneeuw in ijs omgezet, door de zwaartekracht schuift dat ijs langzaam maar zeker de helling af. Onderaan smelt dat ijs dan weer weg.

De vraag die elke gletsjer zichzelf voortdurend stelt, is natuurlijk of zijn balans positief is

Gletsjerfront met seracs

De vraag die elke gletsjer zichzelf voortdurend stelt, is natuurlijk of zijn balans positief is. Met andere woorden, valt er bovenaan meer sneeuw dan dat er onderaan ijs wegsmelt? Of is het net omgekeerd?

Wat de Franz Josefgletsjer betreft, is die balans negatief. Op lange termijn dan toch. Want deze knaap staat voor zijn snelle reactietijd bekend. Schommelingen in temperatuur of neerslag hebben binnen drie tot vier

jaar gevolgen voor zijn lengte. Dat heeft al tot korte periodes van groei geleid. De laatste keer gebeurde dat tussen 2004 en 2008, toen de gletsjer 280 m aangroeide.

Maar globaal is de balans dus negatief. Was de gletsjer in 1893 nog langer dan 13 km, vandaag is dat slechts 10,47 km. Sedert 2008 is hij zelfs achthonderd meter gekrompen.

Al kunnen er ook vraagtekens geplaatst worden bij deze analyse. Want in werkelijkheid

zijn deze gletsjers uit een hartverscheurend liefdesdrama ontstaan. Dat beweren althans de Ngāi Tahu, de lokale Māoristam.

Klimmen in de bergen, daar was de sterke en onverschrokken Hine Hukatere dol op. Op zekere dag wist ze haar geliefde Tūawe ervan te overtuigen om haar bij haar klimpartijen te vergezellen. Eigenlijk lustte Tūawe daar geen pap van – klimmen was zijn sterkste kant niet – maar als je lief je dat vraagt, dan doe je dat. Zo simpel is het.

Zoals dat in legendes gebruikelijk is, sloeg het noodlot toe. Tūawe werd door een lawine gegrepen en tuimelde naar beneden. De plek waar dat gebeurde,

noemen de Māori sedertdien *Te Moeka o Tūawe*, het *Bed van Tūawe*. Wij noemen die plek de Foxgletsjer.

Uiteraard was Hine Hukatere ontroostbaar en huilde ze tranen met tuiten. Haar oneindige smart liet de goden niet onberoerd. Ze besloten haar tranen als eeuwige herinnering aan haar liefdesverdriet te bevriezen. *Kā Roimata o Hine Hukatere* is daarom de naam

die de Māori aan de Franz Josefgletsjer geven, de *Bevroren tranen van Hine Hukatere*.

Van op een afstand van ongeveer 750 m kijken we nu tegen die bevroren tranen op. Het zit ons mee, de zon is nog steeds van de partij. De vele onzuiverheden ten spijt, gaat er van de witte ijsmassa een intens schijnsel uit. In grillige formaties steken enorme ijstorens of *seracs* scherp tegen de diepblauwe lucht af. Rechts gutst smeltwater van onder de ijsmassa vandaan.

Even na vier maken we rechtsomkeer. Dat Nieuw-Zeeland nog altijd migranten weet aan te trekken, daar is Krsto het levende bewijs van, zo vernemen we onderweg. Geboren in 1975 in het voormalige Joegoslavië, stond zijn besluit meteen vast toen in 1991 in zijn land een burgeroorlog uitbrak – hij zou emigreren. Maar het duurde nog bijna een kwarteeuw vooraleer hij daar voldoende geld voor bij elkaar gesprokkeld had.

Twee jaar geleden was het dan zover. Met vrouw en drie kinderen van vijf tot tien jaar nam hij een enkele vlucht naar Nieuw-Zeeland – tweeduizend euro slechts voor vijf personen. Al moest je daar wat voor over hebben. Want van [Zagreb](#) ging het via [Amsterdam](#), [Bangkok](#), [Taipei](#) en [Sydney](#) naar [Auckland](#).

Hun enige bezit bij aankomst waren de valiezen die ze mee hadden. Werk hadden ze niet,

een woning waar ze terecht konden evenmin. Nogal gedurfd vinden we, voor een veertiger met drie kinderen. Hij haalt de schouders op. Leeftijd doet er niet toe. Zijn vrouw had vrijwel meteen werk als software-engineer. Zelf werkt hij voorlopig als gids, in de hoop spoedig *echt* werk te vinden. Eindigen zoals zijn ouders, die in dat achterlijke land zullen sterven, was voor hem geen optie.

[Top](#)

Smeltwater spuit van onder de gletsjer vandaan

Dinsdag 19 maart | Franz Josef Village – Fox Village

Met z'n zessen klimmen we aan boord van een Eurocopter AS350 Squirrel. Onze *Grand Tour* boven de gletsjers gaat dus toch door. Een telefoontje van Fox & Franz Heliservices volstond om elke twijfel over de weersomstandigheden weg te nemen.

Acht uur stipt is het als piloot Jimmy zijn helikopter met loeiende rotoren de lucht in stuurt. Boven de rivieren en de weiden zijn

Franz Josefgletsjer – Eindmorene

Ochtendgloren boven de Nieuw-Zeelandse Alpen

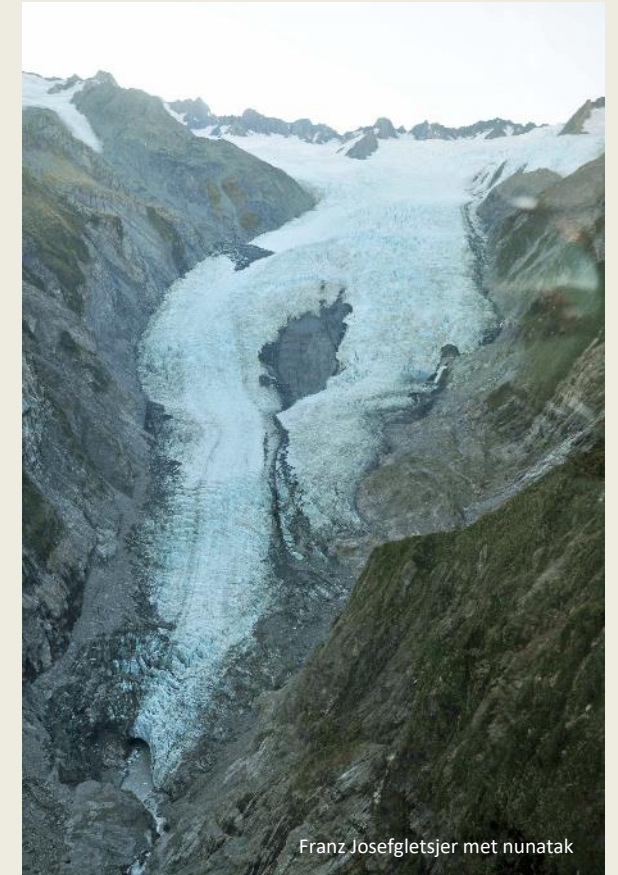
de nevels nog lang niet opgeklaard. De bergtoppen en de gletsjers daarentegen zijn wolkenvrij. In het oosten baant de zon zich een weg aan het firmament, vastbesloten wolken geen schijn van kans te geven.

Geen minuut later hangen we boven de eindmorene van de Franz Josefgletsjer. Beneden klatert de Waiho tussen de rotsen door. Wandelaars zijn er nog niet op dit vroege uur.

Zo bereiken we de gletsjertong. Eigenlijk zijn er dat twee, blijkt nu. Want een kolossale

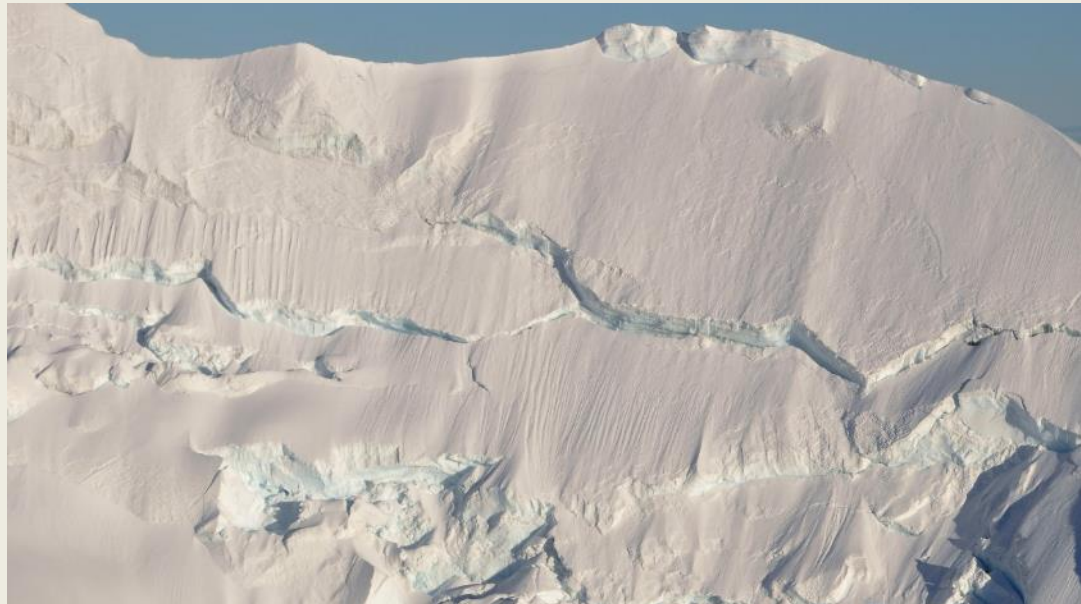
donkere rots splitst de ijsmassa in twee vrijwel gelijke stromen. Dat maakt het er voor de gletsjer niet makkelijker op. Het ijs moet zich immers door twee smalle kanalen over een bubbel in de rotsen wurmen. Dat gebeurt niet overal gelijkmatig, de ijsmassa kraakt en barst langs alle kanten. Een ruige toestand is het dan ook, met al die gletsjerspletten daar beneden. Het lijkt wel een enorm spijkerbed, maar dan met reusachtige blauwe ijstorentjes in plaats van spijkers.

Zo ruig de gletsjer is, zo volmaakt glad lijkt het sneeuwveld van 28 km² waaruit hij ontstaat. Op een hoogte van meer dan tweeduizend meter hoopt zich hier jaar in jaar uit de sneeuw op. Verse sneeuw drukt de onderste lagen steeds meer samen tot daar uiteindelijk ijs uit ontstaat. Hoe langer dat duurt, des te meer zuurstof uit het ijs gedreven wordt. Zo kleurt het ijs steeds blauwer – blauw ijs is oud ijs.

Franz Josefgletsjer met nunatak

Nog steeds bevinden we ons in de schaduw van het gebergte. Achter de kartelige bergkam verdwijnen de laatste restjes ochtendrood. Enkele iele wolkjes capteren de vroege zonnestrallen. Hoe impressionant dit decor wel is, beseffen we pas ten volle als we enkele speldknoppen in beweging zien. Dat zijn de andere helikopters, het lijken wel zomende muggen in deze immense omgeving.

Een ruige toestand is het dan ook, met al die gletsjerspleten daar beneden

Links voor ons wijst Jimmy The Minarets aan, een tweepuntige piek van 3 040 m. Steeds hoger klimt hij, tot we de *Main Divide* naderen, de waterscheiding tussen de Tasmanzee en de Stille Oceaan. Zodra we die kam overvliegen, krijgt de zon ons in het vizier. Voor ons strekken zich nu de Nieuw-Zeelandse Alpen in al hun grootsheid uit.

Beneden ligt het sneeuwveld van de Tasmangletsjer, met 28 km de langste gletsjer van Nieuw-Zeeland. De gletsjer zelf gaat nog gedeeltelijk onder een laagje wolken schuil dat zich in de schaduw van het dal weet te handhaven. Maar op de bergtoppen heeft de zon het voor het zeggen. Onbelemmerd spreidt ze haar zachte gloed over de maagdelijke sneeuw.

Langs de bergkam vliegen we zuidwaarts, hoog boven de grillige gletsjerspleten van de Tasmangletsjer. Rechts schuift de besneeuwde top van Mount Tasman voorbij, 3 497 m hoog. Maar het is natuurlijk Mount Cook die hier met zijn 3 724 m de show steelt.

Tussen beide pieken door laveert Jimmy zijn helikopter naar de westkant van het gebergte. Daar zet hij zijn helikopter op het immense sneeuwveld van de Foxgletsjer neer. In tegenstelling tot de verraderlijke gletsjerspleten van de gletsjertong is het hier voor

ons wel veilig toeven in de sneeuw. Ook de andere twee helikopters droppen even hun vracht.

De witte zee rond ons glimt zachtjes onder de lage zonnestralen

In het oosten verheft de zon zich geleidelijk boven de puntige bergkammen. De witte zee rond ons glimt zachtjes onder de lage zonnestralen.

Jimmy gaat meteen aan de slag om het tafereel met een groepsfoto te vereeuwigen. Luttele tellen later glijden de foto's uit het printertje aan boord van de helikopter.

Net zoals de Franz Josefgletsjer is de Foxgletsjer een vluggerd als het er op aankomt om op kleine, lokale klimaat-schommelingen te reageren. Honderd jaar lang ging hij er op achteruit, tot hij in 1985

plots een fiks herstel inzette. In 2006 schoof hij elke week zelfs een meter vooruit. Maar in 2009 kwam daar een abrupt einde aan. Sedertdien is hij helaas op de terugtocht.

In 2006 schoof de Foxgletsjer elke week zelfs een meter vooruit

Een kwartiertje later stijgen we weer op. De lange, ruige tong van de Foxgletsjer wijst ons de weg naar beneden. Precies veertig minuten na ons vertrek in Franz Josef Village zet Jimmy zijn helikopter in [Fox Village](#) veilig aan de grond.

[Top](#)

Jaak Palmans
© 2019

Lees het vervolg in (7/11)

[Wereldhoofdstad van de adrenaline](#)

